

1. A TÁJÉKOZTATÓ CÉLJA

A város környezeti állapotáról készített tájékoztatónak nem elsődleges célja a város környezetvédelmi problémáinak megoldása, hiteles tájékoztatást kíván nyújtani a környezetünk jelenlegi állapotáról és feltárja a jövőbeli szükséges megelőző intézkedések fontosságát.

A környezeti problémák megoldásának stratégiáját Dévaványa Város Környezetvédelmi Programja és a település Környezetegészségügyi Akcióterve határozza meg.

2. LEVEGŐMINŐSÉG

A termelési, háztartási tevékenységek során az ember légszennyező anyagokkal szennyezi a légkört. A légköri folyamatokban az atmoszféra öntisztuláson megy át de időszakosan csak korlátozottan terhelhető. A légszennyezést szabályozni és ellenőrizni kell.

A légszennyező anyagok légnemű, folyékony és szilárd halmazállapotúak, összetételük szerint az egészségre ártalmas vagy ártalmatlan anyagokat tartalmazhatnak .

A levegőminőséget a település fekvése, a klimatikus viszonyok és az emberi tevékenységek együttesen határozzák meg. Az ipari és mezőgazdasági tevékenység, a fűtés mellett az egyre növekvő közlekedési égéstermékek a leginkább meghatározóak a levegőterhelés tekintetében. Ezek összesített hatása az immissziós mérések adataival értékelhető és jellemezhető, a településen ilyen mérések nem állnak rendelkezésre

A légszennyező anyagok az emberen légúti megbetegedést, légcsőhurutot idézhetnek elő, a növényzet különösen érzékeny és gátolja a légszennyező anyagok szervezetbe történő beépülését.

Nem jellemző az ipari szennyezés a településen, téli időszakban a fűtés égéstermékei, egyéb időszakban a mezőgazdasági deflációból származó lebegő por terhelése jelent terhelést környezetünkre.

3. TALAJÁLLAPOT

A Növény- és Talajvédelmi Központi Szolgálat koordinálásában Talajvédelmi Információs Monitoring (TIM) működik. A TIM pontok vizsgálatára minden évben, egy azonos időszakban került sor. A széleskörű talajkémiai és fizikai vizsgálatokról szóló összefoglalása alapján (melyek elsősorban fémekre és toxikus elemekre vonatkoznak) megállapítható, hogy a város külső környezetében megfelelő a talaj minősége.

Az alkalmazott termesztés technológia, és a környezeti hatások, a termőföldek minőségében (1992 évben rögzített állapothoz viszonyítottan) változást nem okozott.

4. VÍZMINŐSÉG, VÍZMINŐSÉG-VÉDELEM

4.1. Ivóvíz

A település ivásra alkalmas jó vízzel történő ellátása a Közép- békési Regionális Vízmű rendszerről van biztosítva.

Az ivóvíz minőségi követelményeinek, az ellenőrzés rendjének szabályozása értelmében az ivóvíz minőségét az üzemeltető Alföldvíz ZRt., valamint a közegészségügyi hatóság rendszeres ellenőrzés keretében vizsgálja.

A vízminőség folyamatos fenntartása érdekében a szükséges vízkezelési intézkedések és azok végrehajtása (mosatás, fertőtlenítés, stb.) rendszeres időközönként megtörténnek.

A közüzemi ivóvíz rendszeres kontrollja (üzemeltetői, hatósági), a szükség esetén tett intézkedések eredményeként városunkban a vízminőséggel összefüggésbe hozható egészségkárosodás nem fordult elő.

A lakosság ellenőrizetlen, házi fűrésű kutakból származó vizet ivási céllal nem használ, jellemző a boltokból vásárolt palackozott ásványvizek fogyasztása. A lakosság 2-3 %-a rendszeresen fogyaszt házilag hűtött termálvizet is. Lakosonként kb. 25-30 m³ ivóvizet használunk el évente valamilyen háztartási célra..

Problémát jelent a vízhálózat elöregedése, az azbesztcement csövek cseréjének szükségessége, amely befolyással van a víz minőségére.

4.2. Strandok

Dévaványa város területén természetes fürdő (szabadstrand) nem található. A bányagödrökben és a belvízelvezető csatornarendszerekben pedig fürdeni tilos.

A strand egész évben gyógyászatilag minősített termál gyógyvízzel fogadja a gyógyulni vágyó betegeket továbbá a látogatókat, nyári idényben termálmedence, gyermek- és úszómedence áll rendelkezésre a fürdőzők számára. A medencék összességében minden elvárható közegészségügyi előírásnak megfelelnek, a termálvizes medencék naponta töltődnek és ürítődnek. A hideg vizes medencék folyamatos vízvisszaforgatással és tisztítással üzemelnek.

A vízfelhasználást a közegészségügyi és környezetvédelmi hatóság folyamatosan ellenőrzi, a strand üzemelésének közegészségügyi akadálya nem volt.

A kitermelt termálvíz potenciálisan szennyező forrásnak tekintendő a használati vizek elhelyezése felszíni vízfolyásba csak megfelelő ellenőrzés mellett történhet. A strandfürdő potenciális szennyvízkibocsátó ezért évente visszatérő szennyvízbírságot fizet.

4.3. Hidrometeorológiai helyzetértékelés

Csapadék szempontjából elsősorban a sokéves átlagot figyelembe véve a kiegyensúlyozottság volt a jellemző, a február- március, június- július, szeptember és október hónapok mutattak meg növekedett csapadék mennyiségeket. A hőmérsékletet tekintve június-július hónapokban heves hideg-meleg frontok követték egymást jelentős mértékű csapadékkal.

4.4. Hidrológiai helyzetértékelés

Dévaványa hidrológiai helyzetét jellemzően a csapadékhullás határozza meg. A terület gyér lefolyású egyszerre belvízveszélyes és vízhiányos terület. Kora tavasszal a felesleges vizek elvezetésének problémája jelentkezik míg késő nyáron bekövetkezik a felszíni területek vízhiány állapota. Jelentősen befolyásolja a település felszín alatti vízkészletének helyzetét területének árvízszint alatti mélyfekvése.

4.5. Talajvízállapotok

A talajvizek szintje a mintavételi kutak adatai alapján a 2012. évben február, június, október és november hónapokban adódott a legmagasabbnak. A legalacsonyabb szintek április-május, november hónapokat jellemezték ekkor a talajvíz szintje egységesen csökkent, melynek mértéke változó (0,5 – 1,0 m). A csökkenő irányú tendencia a késő őszi hónapokat leszámítva egész évben jellemző volt.

4.6. Belvízmentesítés – vízkárelhárítás

A belvízelvezető csatornák és árkok nyomvonalán állandó felügyeletet biztosított az önkormányzat Karbantartó Részlege az átfolyási akadályok és egyéb szennyeződések azonnal eltávolításra kerülnek. A vízkormányzó műtárgyak, zsilipek és áteresztők a megadott üzemelési rend szerint működtek. Esőzések alkalmával az elvezető rendszereken helyszíni bejárásokkal és a dugulások azonnali megszüntetésével biztosították a vizek zavartalan lefolyását. A Körös-Berettyói Vízgazdálkodási Társulat kezelésében lévő külterületi belvízcsatornák üzemeltetése nem volt problémamentes minden időszakban.

4.7. Felszíni vizek minősége a szennyvízbevezetések függvényében

A csapadékvíz csatornarendszerek vízfolyás minősége az elmúlt évekhez képest vélhetően meg fog változni, a szerves anyagokkal való terheltsége továbbra is jellemzően fennáll. A szennyeződési bemosódások jellemzően a csapadékkerhelt időszakokra tehető, ennek vélhető okai az állattartások nem megfelelő trágyakezelésére vezethetők vissza.

A havária helyzetekben (gyors nagy mennyiségű eső) a szennyvízcsatorna rendszer időnként túlterhelődik ennek következtében mind a mechanikai és kémiai tisztítás leáll. A terhelés kiöntést okoz a túlfolyó szennyvíz ennek következményeként a befogadó XXXIX-22 jelű csatornát közvetetten terheli.

4.8. A szennyvíz elhelyezés és tisztítás helyzete

A települési szennyvízhálózat műszaki kiépítettsége jelenleg 99%-os, ami azt jelenti, hogy a település ingatlan tulajdonosainak ilyen arányban van lehetősége rákötni a szennyvízhálózatra. A kiépített műszakilag rendelkezésre álló hálózatra eddig az érintettek 75%-a kötött rá. Azokon a területeken ahol a gerincvezeték megépült és a rákötésnek műszaki akadálya nincs, a környezetterhelő fogyasztóknak talajterhelési díjat kell fizetni.

Ott ahol szennyvíz keletkezik és a műszaki rendelkezésre állás nem biztosított kötelező igénybe venni a szippantott szennyvízszállítási közszolgáltatást. A szennyvíztisztító telepre napi átlagban 5 m³ szippantott szennyvíz érkezik tisztításra.

5. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS, HULLADÉKKEZELÉS

5.1. SZELEKTÍV HULLADÉKGYŰJTÉS

A háztartásokban keletkező hulladékok egyes típusainak (műanyag csomagolási palackok, fém csomagolási dobozok) elkülönített gyűjthetőségére működő rendszert tartunk fenn. A szelektív rendszer működtetését a közszolgáltatást ellátó Biosales Kft. végzi. A Biosales Kft. tájékoztatása szerint a dévaványai lakosságtól beszállított szelektív hulladékok mennyisége 2012. évi időszakban 55 tonna volt. A beszállított frakciók nem kerültek külön mérésre, így az egyes összetevők becsléssel lettek meghatározva. A különválogatást követő kiszállításkor a műanyagok 65 %, vegyes papír 15 %, üveg palack 15 %, fém 5 %-os arányú összetételében tekinthetők csomagolási hulladéknak.

5.2. KIEGÉSZÍTŐ SZELEKTÍVES PROGRAMOK

5.2.1. Komposztálható hulladékok gyűjtése

A település belterületén 2012. március végétől december közepéig a kerti és kertészeti eredetű

komposztálható zöldhulladékok gyűjtése meghatározott járattev (havi egy alkalom) szerint került elvégzésre. A szolgáltatás igénybevételét az önkormányzat ingyenesen biztosította a lakosság részére.

Az önkormányzat szervezésében összesen 228 tonna zöldhulladék került 2012.-ban összegyűjtésre, amely komposztálás útján került hasznosításra.

5.2.2. Lakossági gyűjtőpontok

A begyűjtés feltételeinek biztosítása az önkormányzat hosszú távú terve között szerepel. A hulladék udvar kialakítása a komposztáló területén valósulna meg. A hulladékudvar megvalósíthatóságának tervezett költsége 70 millió forint, a létesítmény megvalósíthatósága érdekében csatlakozott településünk a Dél-Alföldi Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszerhez (DAREH) amely kiemelt célként jelölte meg a régió hulladékgazdálkodásának modernizálását, a társulást jelenleg 92 település működteti.

5.2.3. Lomtalanítási program

Tavasszal és ősszel egy-egy alkalommal szerveztünk lomtalanítási begyűjtést, a jogszabályváltozások ez évtől már csak egy alkalommal határozzák meg ennek szükségességét és kötelezettségét.

A közszolgáltató a lomtalanítás időpontjáról minden alkalommal felhívást tesz közzé a Dévaványai Hírlapban, hangos hirdetésben tájékoztatva a lakosságot.

5.2.4. Elektronikai hulladékok gyűjtése

Elmondható, hogy a lakosság részéről továbbra is igény jelentkezik az ingyenes elektronikai hulladék átadási lehetőségre, 25 mázsa került begyűjtésre.

5.3. HULLADÉKGYŰJTŐ ÉS - KEZELŐ MŰVEK

Településünkön egy szilárdhulladék lerakó (hatóságilag lezárt) található. A települési szilárd hulladéklerakó a környezetvédelmi hatóság határozata alapján még 2002.-ben bezárásra került. A hatósági előírásoknak eleget téve kialakítottuk a terhelt terület műszaki megfigyelő rendszerét. A lerakó környezetében négy db megfigyelő kút üzemel, a talajvízszint állapotát havi rendszerességgel mérjük és rögzítjük, márciusban és szeptemberben akkreditált laboratóriummal vízvizsgálatok készülnek, a mérésekről éves összefoglaló jelentést készítünk a környezetvédelmi hatóság részére.

A környezetvédelmi hatóság kötelezése alapján a lezárt lerakót legkésőbb 2014. december 31.-ig rekultiválni (tájba illeszteni) kell, a rekultivációs munkálatok megvalósítása 2013. őszi időszakában elkezdődik.

A gyepmesteri telepen az, állati eredetű hulladékok gyűjtése áprilisban megszűnt. Hatósági előírás szerint kiépített műszaki megfigyelő rendszer üzemel, évi alkalommal akkreditált laboratóriummal talaj-és vízvizsgálatok készülnek, a mérésekről éves összefoglaló jelentést készítünk a környezetvédelmi hatóság részére.

Az új létesítmény terveink szerint a komposztáló udvarán valósulhatna meg külső pályázati források bevonásával.

Komposztáló telepünkön történik a zöldhulladékok hasznosítása, üzemeltetését külső vállalkozás (Atevszolg Zrt) végzi. Az üzemeltető feladata, hogy eleget tegyen az önkormányzat kötelező közfeladatainak így a lakoságnál keletkezett zöldhulladékok komposztálás útján történő újrahasznosításának.

5.4. HULLADÉKGYŰJTÉS

A lakoságnál keletkező szilárd hulladék begyűjtését heti egyszeri alkalommal a Gyomaközszolg Kft. végezte, az összegyűjtött hulladékot az önkormányzat által kijelölt Gyomaendrődi Regionális Hulladékkezelő Mű-be szállította.

Hulladéklerakóra beszállított összes lakosági hulladék mennyiségek 2012.- évben: 1730 tonna volt.

5.5. ILLEGÁLIS SZEMÉTLERAKÓ HELYEK KIALAKULÁSÁNAK MEGAKADÁLYOZÁSA

Déaványa Város Önkormányzat Képviselő-testülete helyi hulladékgazdálkodási tervében (HHT) célul tűzte ki, hogy az illegális hulladéklerakás megakadályozása érdekében minden törvényes eszközt és lehetőséget felhasznál a jelenség megakadályozására.

Az illegális hulladékelhagyást megelőző önkormányzati eszközrendszer :

- A hulladékkezelési közszolgáltatást minden lakott ingatlanon kötelező igénybe venni
- Szelektív hulladékgyűjtési program alapján a zsákokba gyűjtött (műanyag és fém csomagolási háztartási hulladékok) anyagok összegyűjtése.
- Szelektív hulladékgyűjtési program alapján a zsákokba gyűjtött (műanyag és fém csomagolási háztartási hulladékok) anyagok összegyűjtése.
- Az ingatlanokról, a település közterületiről és zártkerti övezeteiből a levágott gallyak, nyesedékek, valamint a kaszálékok folyamatos összegyűjtése.
- 1 fő környezet őrt alkalmaztunk a bezárt szeméttelap, továbbá a Petőfi utca és a Téglagyár környezetében az illegális lerakóhelyek és zugszemét telepek kialakulásának megakadályozása érdekében, további fő környezet őrt pedig a település egészét felügyeli

A zuglerakást megelőző programok során mintegy 4-500 m³ hulladékot (zöldhulladék gyűjtési program, illetve város lomtalanítási programja) szedtek össze.

6. ZAJVÉDELEM

A környezeti állapot minőségét befolyásoló tényezők közül egyre inkább meghatározóvá válik a környezeti zajterhelés mértéke.

A Tiszántúli Környezetvédelmi Felügyelőség zajvizsgálatokat hatósági tevékenysége keretében szokott végezni, panaszbejelentések kivizsgálása során vizsgálja az egyes környezetterhelők zajkibocsátását. A zajmérés során általában egy szűkebb környezetre – egy-két lakóépület, vagy üzem közvetlen környezetére keletkeznek adatok.

Tudomásunk szerint 2012-évben ilyen zajvédelmi hatósági eljárást nem kezdeményeztek a településen .

7. TERMÉSZETVÉDELEM, ZÖLDTERÜLET GAZDÁLKODÁS

Déaványa város belterülete zömmel családi házas beépítettségű , az állat és – növényvilág (életfeltételei korlátozottsága mellett) így is létezni tud. A települési erdősültség igen alacsony aránya a régióban is kiemelkedő. A térség értékes növény- és állatvilágának jellemző maradványai a város külterületén található. Itt vannak az országosan védett területek is a Déaványai - Ecsegi puszták egységei.

7.1. Védett természeti értékeink

A Dévaványai - Ecsegi puszták a Körös-Maros Nemzeti Park legnagyobb területi egysége. A védett terület 13 085 hektár nagyságú, ebből fokozottan védett 2659 hektár. Két, eredetét és élőhelyeit tekintve elkülönülő részre tagolható. Az egyik a Hortobágy-Berettyó ártere, a folyó szabályozatlan medre a partvonulatok gyepeivel, erdeivel. A másik az Ecsegfalva - Dévaványa térségében megmaradt szikes puszták mozaikja.

Dévaványa - Ecsegfalva térségének kiemelkedő természeti értéke a túzok. Közép-európai és magyarországi állományának legéletképesebb populációja él a területen. A madár védelme érdekében itt hozták létre 1979-ben a Túzokrezervátumot. A túzok megóvása, főként a szabadtéri állományvédelem - nyugalmas, tágas pusztai dürgőhelyek, fészkelőhelyek és téli takarmánybázis biztosítása, fészekvédelem - megteremtésén múlik. A Túzoktelepre csak azok a veszélyeztetett fészekaljok kerülnek be, amelyek kelése természetes környezetükben nem valósulhat meg.

A védett természeti értékek tudatos megőrzése érdekében az állam folyamatosan élőhely kezelési fejlesztéseket és fenntarthatósági programokat támogat.

Az elmúlt tíz év történéseivel összefoglalva a következőkről lehet beszámolni:

Élőhely kezelések:

- Gyepes területek legeltetési élőhely kezelése
- Vizes élőhelyek legeltetési élőhely kezelése
- Szántóterületek visszagyepesítése
- Túzokvédelmi szántóföld művelés
- Vizes élőhely kialakítás

Beruházások:

- Látogatóközpont kialakítás
- Túzokvédelmi Mintaterület létrehozása
- Állattartó épületek építése
- Villanyvezeték áthelyezés
- Földvásárlások (gyep és szántók megvétele)
- Bivaly tenyész állomány kialakítása
- Szürkemarkarha tinó állomány kialakítása
- Gépjárműpark fejlesztés
- Túzokvédelemmel kapcsolatos technikai eszközpark fejlesztés
- Idegenforgalmi létesítmények kialakítása
- Épület felújítások

Programok:

- Eu-s Túzok-Life és Kerecsen-Life programok beindítása
- Natura 2000 területek kijelölése, program indítása
- Agrár Környezetvédelmi Programok beindítása
- Természetvédelmi kutatások folyamatos végzése
- Természetvédelmi Kezelési Tervek elkészítése
- Folyamatos adatszolgáltatás a védett értékekről

7.2. Zöldterület gazdálkodás

A zöldterületek között a legjelentősebb zöldfelületi karbantartási feladatokat az Árpád utca, Körösladányi út, Sport u, Széchenyi u, Hősök tere, Túrér környezetének rendben tartása jelenti önkormányzatunknak.

Az önkormányzat Karbantartási Részlege a városüzemeltetési feladatok keretében a főbb un. zöldterületekkel kapcsolatos feladatokat látta el:

A téli nyugalmi időszakban a koros, beteg, száraz, illetve balesetveszélyesnek minősülő fákat kivágták vagy szükségesség szerint gallyazták meg. A fametszési munkálatokon kívül sor került cserjék, illetve sövények ifjító, ritkító metszésének elvégzésére is.

A parkokban, zöldterületeken nyolc-tíz alkalommal elvégzett fűnyírási munkák mellett a zöldhulladék rendszeres összegyűjtésével biztosították a frekventált területeken lévő zöld környezet elvárt színvonalú megjelenését.

7.3. Allergén növények

A közegészségügyi hatóság Aerobiológiai Hálózata egész évben (februártól október végéig) méri 32 allergén növényfaj és két gyakori penészgomba előfordulását. A mérést pollensapda felállításával végzik a mért eredményeket folyamatosan heti rendszerességgel közzéteszik. A pollenszezont régióinkban három főbb szakaszra lehet elkülöníteni. Az első tavasszal a fák virágzásakor kezdődik, a második májustól nyár közepéig tart, ekkor a fűvek és néhány gyomnövény okoz panaszokat, a harmadik pedig a július végétől ősziig tartó szakasz, amikor az üröm, a parlagfű és a libatopfélék szórják pollenjuket. A növények allergológiai jelentősége attól függ, hogy mennyi pollent termelnek, mennyire elterjedtek és a pollenjük mennyire allergén, vagyis milyen gyakorisággal és milyen erősségű tüneteket váltanak ki. A szélbeporzású, barkás fáktól és az októberig panaszokat okozó parlagfűig az allergizáló növények szezonjai egymásba érnek, így azoknak a pollen allergiásoknak, akik számos fajra érzékenyek, akár februártól október végéig is lehetnek tüneteik.

Nincs életkorhoz kötve az allergia megjelenése, bármikor kialakulhatnak az első tünetek és közöttük átmenet is lehetséges. A legagresszívabb allergének: a parlagfű és fűpollen, valamint a háziporban az atka. Magyarországon leggyakrabban előforduló allergén növényünk a parlagfű.

Az uralkodó szélirány nagyban meghatározza egy adott térség pollen szennyezettségét, Dévaványán az uralkodó szélirány É-ÉK irányú. A tőlünk északra elhelyezkedő gyepek és rétek szakszerű művelése meghatározó hatással van a belterületen élők közérzetére, Békés Megye a legfertőzöttebb területnek minősül országos összehasonlításban.

A parlagfű elleni védekezés fő szempontja, hogy a virágzás, pollenképződés előtt kerüljön sor a növényzet teljes kiirtásra, az oldalhajtások képződésének megakadályozására.

Településünkön az önkormányzat rendszeres védekezést folytat a parlagfű megelőzésével szemben. A megelőzés módjai a fizikai eltávolítás illetve a vegyszeres megelőzés.

Dévaványa, 2013. szeptember 18.

Összeállította: Gyuricza Máté
műszaki ügyintéző